

(i) Printed Pages: 8]

Roll No.

(ii) Questions : 8+8+8]

Sub. Code :

0	3	3	1
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	4
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 4th Semester
Examination**

1047

MUSIC INSTRUMENTAL

(In All Mediums)

Paper : A (Theory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 45

English Medium

Note :- Attempt *five* questions in all, including Unit-III which is compulsory and selecting at least *one* question each from Unit-I & II.

Unit-I

1. Write the Dugun, Tigun, and Chaugun of Jhaptal. 9
2. Explain the origin and evolution of Tabla briefly. 9
3. Explain the playing techniques of Delhi Gharana. 9

N-62

(1)

Turn Over

Unit-II

4. What do you understand by Karnataka Tal system ? 9
5. Write the Biography of Bhai Bahadur Singh. 9
6. Write Teental and Jhaptal in Pandit V. D. Paluskar Tal notation system. 9

Unit-III

7. Write *one* Rela in Adachartal. 9
8. Attempt any *nine* : 9
 - (i) What is the sign of Khali ?
 - (a) + (b) 0
 - (c) A (d) ×
 - (ii) What is the sign of Khali in V. D. Paluskar system ?
 - (a) A (b) ×
 - (c) + (d) 1
 - (iii) To write the Thah of any Tal how many times we have to write That Tal :
 - (a) 2 (b) 1
 - (c) 0 (d) 4
 - (iv) Ektal consists of Matras.
 - (a) 2 (b) 12
 - (c) 13 (d) 10

- (v) Which Tal consists of 10 Mataras ?
- (a) Jhaptal (b) Teental
(c) Roopaktal (d) Teevratal
- (vi) How many Tirkit are there in Ektal ?
- (a) 2 (b) 4
(c) 5 (d) 4
- (vii) How many Dhin comes Teental ?
- (a) 5 (b) 6
(c) 2 (d) 4
- (viii) Which Bol comes on the 5th Matra of Jhaptal ?
- (a) NA (b) DHIN
(c) DHI (d) TU
- (ix) Sooltal consists of Matra.
- (a) 10 (b) 12
(c) 9 (d) 7
- (x) What is the sign of Sum ?
- (a) A (b) X
(c) 0 (d) %

9

हिन्दी मीडियम

नोट :- इकाई-III (अनिवार्य) सहित कुल पाँच प्रश्न कीजिए।

इकाई-I-II में से कम से कम एक-एक प्रश्न चुनिए।

इकाई-I

1. झपताल की दुगुन, तिगुन एवं चौगुन लिखिए। 9
2. तबले के उदगम् एवं विकास के बारे में संक्षेप में लिखिए। 9
3. दिल्ली घराने की वादन शैली के बारे में बताइए। 9

इकाई-II

4. कर्नाटकी ताल पद्धति से आप क्या समझते हैं ? 9
5. भाई बहादुर सिंह जी का जीवन-परिचय लिखिए। 9
6. तीनताल एवं झपताल को पंडित बी. डी. पलुस्कर ताल पद्धति में लिखिए। 9

इकाई-III

7. आढ़ा चारताल में एक रेला लिखिए। 9
8. कोई भी नौ प्रश्न कीजिए :

(i) खाली का चिह्न क्या होता है ?

(अ) +

(ब) 0

(स) A

(द) x

(ii) वी. डी. पलुस्कर ताल प्रद्धति में खाली का चिह्न क्या होता है ?

(अ) A

(ब) x

(स) +

(द) 1

(iii) किसी भी ताल की ठाह लिखने के लिए, उस ताल को कितनी बार लिखना पड़ता है ?

(अ) 2

(ब) 1

(स) 0

(द) 4

(iv) एक ताल में मात्राएँ होती हैं।

(अ) 2

(ब) 12

(स) 13

(द) 10

(v) 10 मात्राओं की कौनसी ताल होती है ?

(अ) झपताल

(ब) तीनताल

(स) रूपकताल

(द) तीव्रा ताल

(vi) एकताल में तिरकिट कितनी बार आता है ?

(अ) 2

(ब) 4

(स) 5

(द) 4

(vii) ਤੀਨਤਾਲ ਮੇਂ ਧਿੰ ਬੋਲ ਕਿਤਨੀ ਬਾਰ ਆਤਾ ਹੈ ?

(ਅ) 5

(ਕ) 6

(ਸ) 2

(ਦ) 4

(viii) ਝਪਤਾਲ ਕੀ ਪਾँਚਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਪਰ ਕੌਨਸਾ ਬੋਲ ਆਤਾ ਹੈ ?

(ਅ) ਨਾ

(ਕ) ਧਿੰ

(ਸ) ਧੀ

(ਦ) ਰੂ

(ix) ਸੂਲਤਾਲ ਮੇਂ ਮਾਤਰਾਏਂ ਹੋਤੀ ਹੈਂ।

(ਅ) 10

(ਕ) 12

(ਸ) 9

(ਦ) 7

(x) ਸਮ ਕਾ ਚਿਹ੍ਰ ਕਯਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ?

(ਅ) A

(ਕ) X

(ਸ) 0

(ਦ) %

9

ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਅਮ

ਨੋਟ : - ਇਕਾਈ III ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਹਿਤ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਇਕਾਈ I-II ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੋ।

ਇਕਾਈ-I

1. ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਦੇਗੁਣ, ਤੀਗੁਣ ਅਤੇ ਚੌਗੁਣ ਲਿਖੋ। 9
2. ਤਬਲੇ ਦੇ ਉਦਗਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 9

3. ਦਿੱਲੀ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਵਾਦਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ । 9

ਇਕਾਈ-II

4. ਕਰਨਾਟਕੀ ਤਾਲ ਪੱਧਤੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? 9

5. ਭਾਈ ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਖੋ। 9

6. ਤੀਨਤਾਲ ਅਤੇ ਝਪਤਾਲ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਵੀ.ਡੀ. ਪਲੁਸਕਰ ਤਾਲ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 9

ਇਕਾਈ-III

7. ਆੜਾ ਚਾਰਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੇਲਾ ਲਿਖੋ। 9

8. ਕੋਈ ਵੀ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

(1) ਖਾਲੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

(ਅ) + (ਬ) 0

(ਸ) A (ਦ) ×

(2) ਵੀ.ਡੀ.ਪਲੁਸਕਰ ਤਾਲ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

(ਅ) A (ਬ) ×

(ਸ) + (ਦ) 1

(3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਲ ਦੀ ਠਾਹ ਲਿਖਣ ਦੇ ਲਈ, ਉਸ ਤਾਲ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਲਿਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ?

(ਅ) 2 (ਬ) 1

(ਸ) 0 (ਦ) 4

- (4) ਇੱਕ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
 (ਅ) 2 (ਬ) 12
 (ਸ) 13 (ਦ) 10
- (5) 10 ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਤਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
 (ਅ) ਝਪਤਾਲ (ਬ) ਤੀਨਤਾਲ
 (ਸ) ਰੂਪਕਤਾਲ (ਦ) ਤੀਵਰ ਤਾਲ
- (6) ਏਕਤਾਲ ਵਿੱਚ ਤੀਰਕਿਟ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ?
 (ਅ) 2 (ਬ) 4
 (ਸ) 5 (ਦ) 4
- (7) ਤੀਨਤਾਲ ਵਿੱਚ ਧਿ ਬੋਲ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ?
 (ਅ) 5 (ਬ) 6
 (ਸ) 2 (ਦ) 4
- (8) ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨਵਾਂ ਬੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?
 (ਅ) ਨਾ (ਬ) ਧਿ
 (ਸ) ਧੀ (ਦ) ਤੂੰ
- (9) ਸੂਲਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
 (ਅ) 10 (ਬ) 12
 (ਸ) 9 (ਦ) 7
- (10) ਸਮ ਦਾ ਚਿੰਨ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?
 (ਅ) A (ਬ) $\times$
 (ਸ) 0 (ਦ) %